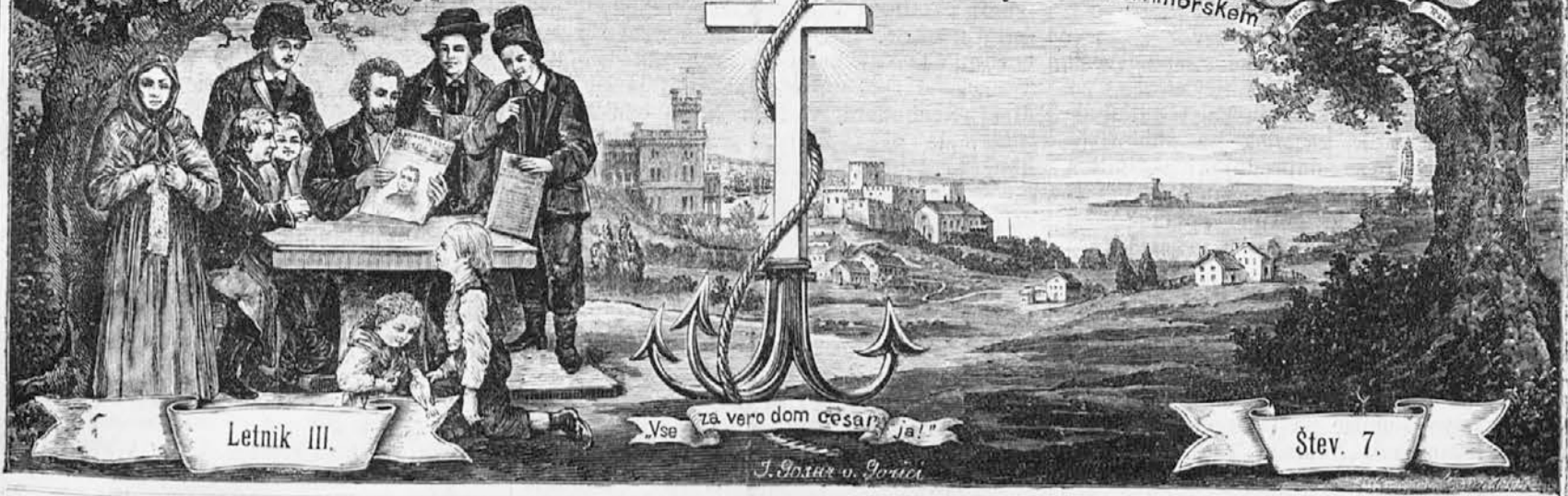

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za

slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik III.

Vse za vero dom cesarja!

Štev. 7.

J. Gorica v. Gorici

„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se prodajajo v šolskih in nunskih ulicah po 4 nov.

V Gorici, dne 7. marcija 1895.

Uredništvo in upravnništvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglašje in naznanila sprejema upravnništvo po pogodbi.

Cesarjeva zahvala.

Ob smrti slavnega nadvojvoda Albrehta so vsi narodje in vsi stanevi pohiteli skazavati presvitlemu cesarju sočutje in udanost. To je cesarja tolažilo v veliki žalosti in ginjen je poslal svojim narodom iskreno zahvalo, katero je zapovedal razglasiti ministerskemu predsedniku knezu Windischgrätzu. Zahvala se glasi:

Dragi knez Windischgrätz! Žalosti polni bili so poslednji dnevi, polni žalosti na nenadomestljivi izgubi, ki je zadela Mojo hišo in celo cesarstvo po smrti mojega ljubljenega ujca, nadvojvode Albrehta Blagodejno tolažbo v veliki boli pa Sem našel v neštevilnih objavah sočutja in udanosti, ki so Mi tem povodom prihajala na vzvišen način toliko od oseb kolikor od najrazličnejših društev. V kolikor zagotavljajo pokojniku njegove neminljive zasluge v vojski, njegovo plamteče domoljubje, vzgledna gorečnost v izvrševanju dolžnosti in brezkončna dobrotljivost, slaven in časten spomin na vse veke v vseh deželah in pri vseh slojih prebivalstva, toliko častijo ti dokazi odkritosrčne žalosti vse one, ki so se jih udeležili.

Globoko ginjen nad tem novim dokazom sočutja in udanosti, s katero Moji zvesti narodje vedno spremljajo veselje in žalost v Moji hiši, prisiljen sem, da izrečem s tem vsem Svojo najprisrčnejšo zahvalo s tem vsem nalagam, da to objavite splošno.

Na Dunaju, dne 27. februarja 1895.
Franc Jožef I. r.

Posebno zahvalo je poslal cesar tudi podložnikom v Bosni in Hercegovini in je pri tej priliki izrazil srčno veselje, da se je Bosna in Hercegovina vže tako tesno pridružila cesarstvu. — C. kr. vojski je vladar izdal proglas, v kojem pravi o popokojnem nadvojvodu Albrehtu, da je bil kot zmagovit vojskovodja dika in ponos vojski. Pešpolk št. 4, dragonski polk št. 9 in korni topniški polk št. 5 bodo vedno nosili ime: „feldmaršal nadvojvoda Albreht“.

Hujskanje narodov v Avstriji.

O vsaki občini, bodisi majhna ali velika, velja izpričana resnica, da je edinost in zloga nje prava moč. Tudi majhna občina upa se veliko, dokler je edina in zlozna; nasproti pa peša tudi največa in najbogatejša občina, če je razdvojena in nezložna, v kateri eden drugega pobija in ovira. Kar velja o občini, velja tudi o državi, naj si je še tako velika in mogočna. To velja tudi o naši Avstriji, ki je res velika, mogočna in bogata država, postavljena v srce Evrope, pod žezlom najplemenitejše cesar-

ske rodovine. Če je pa res, da država peša, ako se državljani prepirajo in sovražijo, ako si eden drugemu dobrega ne privoščijo, ako se mej seboj hujskajo in dražijo, tedaj obide strah zvestega Avstrijca, ker v Avstriji je zdaj sam prepir. Ni je več deželice mirne, kjer bi se narodje ne sovražili in besno ne napadali ali strastno ne branili. Le začnimo pri nas na jugu. Kako sovraštvo mej Slovenci in Italijani in Nemci, kaka besnost v Istri in Trstu! Se kozarec vode si ne privoščijo! Tudi na Kranjskem je sovraštvo mej Nemci in Slovenci, prekrito sicer ali dovelj strastno. Na Koroškem vemo kako je, na Stajerskem so Slovenci zapustili deželni zbor, na Tirolskem se kujejo Italijani, na Dunaju se pripravajo razne stranke, na Českem je vedno več sovraštvo mej narodom, pa tudi v Sležiji in na Moravskem ni prida bolje, kar bodo pokazale prihodnje volitve. V Galiciji zopet sta si hudo v laseh slovanska rodna brata: Poljak in Malorus, da se ne pogledata in ne pozdravljata v domačem jeziku, marveč rajše v nemškem.

Kjer ni narodnih prepиров, tam so pa druge strasti, še hujše ko narodne. — Vzemimo avstrijske časopise! Uboga Avstrija, zadnja si na svetu, komaj imajo za te lepo besedo, ampak vedno le tožbe, da ni v Avstriji nič več dobro, da je vse gnjilo, vse hudobno, krivično i. t. d. Vzemi italijanski časopis, in kaj najdeš? Iz Italije vedno lepa in prijetna poročila, iz Rima samo slavne zmage, sam napredek, a z Dunaja? Vedno le sovraštvo, preganjanje in zatiranje narodnosti, svobode i. t. d.

Podobno pišejo nemški listi in žal! tudi nekateri slovanski listi, vsaki v svojem zmislu. Odkritosrčno povemo, da skoraj ne moremo vzeti v roko avstrijskega svobodnega časopisa brez britkosti, kajti na vsaki strani naletimo na zdražbe, psovke, krivične napade, strastne obrambe, nikjer pa ni ljubezni ali navdušenja za cesarstvo in vladarja, ako izvzamemo neke posebne prilžnosti. Ali je mogoče, da se občinstvo vtrdi v domoljubju in zvestobi, ako ni nikoli in nikjer zadovoljno? Radi ločimo krivično izzivanje in napadanje na eni strani in obrambo na drugi, toda ne na eni ne na drugi strani ne najdemo hvale in ljubezni naše Avstrije, ampak vedno le grajo, očitane, nezadovoljnost, sovraštvo. Kaj čuda torej, ako se je zanesla vže skoraj mej vse narode in narodiče veleizdaja. Da, ne varaj se nikedo, povsod imamo vže neko občinstvo, ki obupava nad Avstrijo in zopet drugo, ki Avstrije ne mara in gleda čez mejo. Posebno pa je okužena nemška mladina. Večina nemških visokošolcev nima srca za Avstrijo; v njih dijaških društvih visi podoba kneza Bismarka, zakletega sovražnika Avstrije. Nemci, ki so zvesti in udani cesarju in državi, vedó to in obsojajo veleiz-

dajo zaslepljenih rojakov — ali storijo pa prav malo proti njim.

Vprašanje je: Kam pridemo po tej poti? Ne vemo še prav, kam, ali toliko vže zdaj vemo, da ako bi trajalo dozdanje hujskanje, ne more Avstrija dolgo obstati. In vlada? Vlada se lovi za malenkostnimi vspehi v kakem deželnem zboru brez načel in brez načrta. Vlada pazi na stopinje kakega gorečega mašnika, n. pr. dr. Mahničiča in na njegove članke v „Rimskem Katoliku“, a nima zapornic proti rastočim valovom pangeimamskim, panslavističnim in iredentovskim. Podobna je onemu kralju, ki je na dan pred revolucijo igral žogo z otroci ali pa sloneč na oknu štel vozove idóče mimo dvorca. Za rešitev Avstrije je treba več. Treba je narode krščanski vzgojevati in narodno zadovoljiti. Ali je to še mogoče? Dokler nam vlada Franc Jožef I je še mogoče, ali naj bi se ne tratilo časa s polovičarstvom, ker sicer pridemo z dobrovoljo — prepozno.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dunaj. Tirolski odposlanci pri cesarju. Cesar je 28. febr. vsprejel odposlance tirolskega deželnega zbora, ki so mu izročili adresu skleneno v tirolskem deželnem zboru. O tem poročamo na drugem mestu.

Državni zbor. Pri razgovoru o hudodelstvih in prestopkih, ki se godijo pri volitvah in v delokrogu javnih zastopov, je očital Pacak, da liberalna stranka nasvetuje take določbe, da bi se opozicijalnemu časopisu kar usta zamašila. Na to je stavil Pacak nujni predlog, da je vsebino govorov govorenih v državnem in deželnem zboru izuzeti sodnosti sodišč. Minister Schönborn je pa odgovoril, da govori so vže izvzeti ali kaznjivo je pritrjevanje takim govorom, ki po svoji vsebini kršijo kazenski zakon. Pacakov predlog je padel.

Davek v proračunskem odseku. Dr. Gregorčič je priporočal v tem odseku, naj se na Goriškem zmanjša zemljiški davek. Klun je trdil, da se je na Kranjskem v mnogih slučajih direktni (cesarski) davek neopravičeno zvišal. Kozlovski je opozoril ministra, da je zemljiški davek v Avstriji največi na svetu in da tri četrtine dohodkov poljedelcem poberó hipotekarni dolgov. Zato naj vlada ne prezira nevarnostij, da se ne posili mirne poljedelce, ki so bili zmiraj steber državi, socialističnim hujškačem v roke.

Dvojezične tiskovine. V proračunskem odseku sta Gregorčič in Vošnjak predlagala resolucijo, s katero se zahteva, naj se povsod, kjer bivajo Slovenci, pri poštnih in brzojavnih uradih rabijo dvojezične tiskovine.

Novi državni poslanec na Kranjskem. Na pusti ponedeljek so Dolenjci izvolili za državnega poslanca g. Višnikarja, ki je že v deželnem zboru pokazal, kamo ima nagneno srce. Toma Zupan, ki se je v svojem idealizmu venko žrtvoval za narodno stranko, posebno vse sile posvetil družbi sv. Cirila in Metoda, in katerega so naprednjaki kot vzor slovenskega duhovna izigravali proti I. katoliškemu shodu, je propadel, ker so se naprednjaki zedinili s kočevskimi Nemci in nemškutarji za Višnikarja. Menimo, da je gospod Toma Zupan zdaj spoznal, kje so mu pravi prijatelji.

Vnanje države.

Judje na Nemškem. Pijavek nikjer ne marajo. V Nemškem državnem zboru so konservativci stavili predlog, naj se judom iz drugih držav prepove priseljevanje v Nemčijo, protisemitje pa so dodali predlog, naj se izženejo iz Nemčije vsi tuji judje. Poslanec Koetter je rekel, da judje škodujejo zaslužkom in dohodkom naroda. Sle parstva pri konkurzih je zapisati na račun judov. Posl. Binderwald je rekel, da judje povspešujejo nenravnost in pregreho in posebno pogubno vplivajo po časnikih. Branil je judje socijalni demokrat Vogtherr.

Proti socijalistom. Vojni minister na Nemškem je izdal ukaz, naj se socijalni demokratje odstranijo iz vojaških delavnic. Ta ukaz zadeva tudi tehnike, risarje, pisarje, itd.

Novi ruski minister vnajnih opravil je Lobanov, ki je bil zdaj ruski poslanec na Dunaju.

Kuba se punta. Poroča se, da so v-staši na Kubi premagali 20.000 mož španjske vojne.

RAZNOTEROSTI.

Kardinal Schönborn v Rimu. Nobe-ne stvari na svetu se toliko ne veselijo nasprotniki Kristusovi ko needinosti katoliških mož. Pravo razkošje pa je njih hudobnemu srcu, če morejo porabiti kakega duhovnika za svoje namene ali celo kakega škofa. Njim ni do sv. nauk, ampak če se jim zdi, da je kak duhovnik in naj si bo še tako daleč od nas, izrekel kak stavek, kateri je njim prav, takoj ga vporabljajo proti katoliškim možem. To smo tudi na Slovenskem vže doživeli. „Slov. Narod“ n. pr. skrbno pazi, da vlovi včasih kako besedo iz ust kakega amerikkanskega škofa in jo po svojem zavije ter zabrusi v obraz svojemu nadpastirju in domači duhovščini. Ta-

L I S T E K

Angelj varuh.

V hudi zimi smo. Dan na dan mede skoro brez presledka; zameti nakopičili so se po nekaterih krajih v silno visočino, da po potih in cestah ni mogoče hoditi. Ljudem premanjkuje kurjave, kajti tako hude zime se letos nihče ni nadejal. Ubogi ljudje, koliko mraza morajo pretrpeti letos po naših hribih!

Pozno popoldne je bilo, ko je prišel do mojega stanovanja cerkovnik podružnice, oddaljene od nas eno uro.

„Treba bo iti, gospod, stara Zalarica je nevarno obolela, bode jo in težko sope, boji se, da ne preživi več nocojsnje noči“, govoril je prišlec.

„Bolezen je nevarna“, dem jaz, „za staro ženičo, ki lahko čez noč ugasne ko sveča, ko jej zmanjka stenja“.

Pot je šla navzgor, zametje so prihajali vedno več. Dostikrat sem stopil nevede v sneg, pod katerim je bil globok jarek in zabrel sem do pasa. „Danes bo pa huda“, mislil sem sam seboj, „taka pot človeka silno vtrudi“. Sla sva z božjo pomočjo dalje po gozdu. Vrhu hriba sva bila še precej hitro, ali sedaj se je začel pravi boj ne s snegom ampak z burjo in od tu naprej sva imela še slabše ko pod hribom. „Hvala Bogu, vas je pred nama, da bi le še dobil bolnico pri zavesti“, mislim sam pri sebi.

ko se trudijo zdaj naši judovski liberalci vporabiti škofe proti katoliškim možem, zlasti proti krščanskim socijalistom na Dunaju. Pravijo namreč, da škofje namerjavajo izdati pastirski list, v katerem bodo obsodili Luegerja, Lichtensteina in druge prvoboritelje krščanskega ljudstva na Dunaju. Toda — lažejo dalje — za zdaj je šel kardinal Schönborn v Rim h papežu Leonu XIII., da bi tudi sam papež izrekel prokletstvo dobrim in blagoslov hudobnim!!

Vse to je pa zlagano od prvega konca do zadnjega. Papež Leo XIII. in škofje dobro poznajo prave prijatelje katoliške cerkve v Avstriji in niso pozabili, da so liberalci vklenili in ponižali kat. cerkev. In pa na koga naj se opirajo in zanašajo škofje, ako ne na odločno katoliške može? ali morebiti na koalicijo, ki danes je in jutri je morda ne bo? ali na judovstvo? ali na konservativni klub, ki bo skoraj skopnel ko sneg spomladi? — Čudna bi bila res taka politika, če bi se branilo sovražnike in pobivalo prijatelje.

Bl. g. Ivan Navratil. vrli slovenski pisatelj in domoljub na Dunaju, praznoval je 4. marcija sedemdesetletnico. Dunajski Slovenci so mu o tej priliki priredili slavnostni večer. Mi poznamo in cenimo zasluge g. I. Navratila za slovensko besedo, za slov. visokošolce in za društveno življenje na Dunaju. G. I. Navratil je pa tudi naj bolj priljubljena oseba mej dunajskimi Slovenci in lahko o njem rečemo, da nima sovražnikov. Bog ga živi na veselje brezštevilih prijateljev in v korist slovenske knjige! Mnoga leta!

Tiroleci pri cesarju. Tiroleci so vzbudili veliko pozornost v celi Avstriji. Sklenili so v deželnem zboru prositi presvitlega cesarja, naj bi pripovedal dvojoj pri vojakih. Našim čitateljem je gotovo znano, da se častniki radi borijo in pretepajo, če se čutijo razžaljane. To pa je kat. cerkev strogo prepovedala, ker noče, da bi se ljudje morili mej seboj. Toda častniki se niso zmenili za tako prepoved. Za to so Tiroleci prosili cesarja, naj bi on, kot gospodar avstrijske vojske, prepovedal dvojoj c. in kr. častnikom. Presvitli cesar je prav prijazno sprejel odposlanca in je zagotovil, da je Njegova resna volja, da se divjaški dvojoj zabrani. — Naj bi ta sramota skoraj poizgubila se!

Oderuštvu. — Pred kratkim priporočal je „Prim. List“ Raiffeisen-ove posojilnice. Kako potrebne bi res bile posojilnice, dokaži Vam ta-le dogodba. V trg K. prišel je iz okolice neki kmet, ki je zelo potre-

Do hiše prišedši najdem ljudi na pol premrzle; slišali so zvonček in prihiteli so pred hišo, a burja jim je bila v obraz, da jim je bilo lice vse črno. Sel sem v hišo in pripravil bolnico za smrt; sprevidel sem, da v kratkem času izdihne. Molili smo še za srečno zadujo uro stare Zalarice in priporočil sem Bogu njeno dušo. Mej našo molitvijo je bolnica zaspala za vselej — končala je življenje stara Zalarica. Potolažil sem se domače, naj ne žalujejo preveč, in odšel sem zopet se spremljevalcem proti domu.

Iz hiše stopivši vidim, da je zunaj še hujše kakor poprej. Sedaj je burja zanašala tudi sneg, da si dalje segel nego videl. Bil je ravno pravi čas za večerno zvonjenje, ko prideva nazaj grede do cerkvice in cerkovnik me prosi, naj počakam toliko, da odzvojni. Stopil sem pod zvonik v zavetje in molil večerni angeljski pozdrav. Odmolim še za dušo pokojne Zalarice, priporočim se angelju varuhu in hajdi zopet po hribu proti domu. Komaj hodiva dober četrt ure, napravi se noč. Prižgeva luč in korakava dalje. Toda pot postaja vedno bolj neznana; stopinje, ki sva jih preje naredila v snegu, bile so že zamedene. Nakrat pa cerkovniku zmanjka poti, da pade v globok jarek; svetilnica ugasae in bila sva brez luči sredi gozda.

„Ali imaš še kaj ognja, Martin?“ vprašam mladeniča.

boval 100 gld. Ker se ni vedel kam obrniti, šel je k svojemu prijatelju in ga prosil, naj mu dobi na posodo 100 gld. Ta mu pravi, da drugje jih ne more dobiti, ko v krčmi, da bo pa treba popred krčmarju dati kaj skupiti in potem še mastne obresti plačevati. Mož se ni motil. Kmet je bil zadovoljen, ker drugje si ni upal dobiti, in šla sta v gostilno. Ko sta nekaj časa pila, povpraša eden krčmarico, če bi mogla posoditi 100 gld. Toda hitro je bilo pri roci polno izgovorov, da je že denar drugam posodila, da ni moža doma, in spleh da posoja le takim ljudem, ki ji dajo kaj skupiti! Prijatelj pravi kmetu: „Vidiš, nisva še dovelj zapila, morava še nekoliko in potem dobiva.“ Pila sta torej in jela in zapravila sta že 3 gld. Tedaj mož še enkrat poprosi 100 gld. In glej, sedaj bila je krčmarica takoj voljna posoditi, samo če ji hoče dajati po 3 gld. na mesec obresti, in če se zaveže, da ne bo šel drugam v gostilno ko k njej. Ker je kmet moral imeti denar, udaril je, in kupčija bila je sklenjena. Sedaj pa pomisli, drugi čitatelj, ali ni to vnebovpijoče oderuštvu? Mož je moral 3 gld. zapraviti, 36 gld. bo moral plačati obresti od 100 gld. in moral še vedno v isto krčmo hoditi. Spametujte se toraj in vstanovite si Raiffeisen-ove posojilnice, da se iztrgate oderuhom iz krutih rok! —

Nauk o Raiffeisenovih posojilnicah. Dolenjeavstrijski deželni odbor je izdal pred leti navod o imenovanih posojilnicah. Potem je sestavljena knjiga „Anweisung zur Errichtung und Leitung von Spar- und Darlehenscassen-Vereinen nach dem System Fr. W. Raiffeisen's“. O pravilih posojilnic ima popolen nauk druga knjiga: „Die ländlichen Spar- und Darlehenskassenvereine nach Raiffeisen's System, bearbeitet von dr. Martin Faßbender.“ Obe knjigi staneti okolo 3 gld. 50 kr. in se najlože naročite pri Kath. Pressverein's Buchhandlung, Brixen, Tirol. Na Tirolskem kma'la ne bo več občine brez posojilnice.

Novi denar in ponarejanje drobiža. Od Kranjske meje na Vipavskem nam piše prijatelj: Ni davno, odkar je poslalo c. kr. okrajno glavarstvo v Postojni razglas vsim županstvom v svojem delokrogu in to glede ponarejanja nikeljevega (polkovinskega) drobiža po 10 in 20 stotejk ali vinarjev (beličev), da naj skrbno pazijo pri prejemanju drobiža, ker je polno ponarejenega. V zadnjem času se je namreč pomnožilo izdajanje „trdega nikeljevega drobiža“, zato je treba tim bolj paziti na ponarejanje istega, ter če mogoče, naj se ta-

„Imam, ali kaj pomaga, ko ste v svetilki udrti dve šipi!“

„Bog pomagaj!“ vskliknem zdajci, „kaj počneva zdaj?“

Gledam na okolu, ali bi morda mogel razločiti, kod naj hodiva proti domu, da bi ne šla morebiti naravnost na nasprotno stran in se izgubila v gozdu. Tu mi šine v glavo misel, da imam pri verižici svoje žepne ure magnetno iglo, ki bi nama gotovo pokazala strani sveta in bi se lahko po njej ravnala.

„Martin, daj mi žepnice, poskusim izvedeti, kod naj hodiva.“ Martin seže v žep, ali joj, žep je poln snega in žepnice vse mokre, nobena za rabo.

Zdaj mi je odrekla zadnja zemeljska pomoč.

„Kaj storiva sedaj Martin?“ rečem cerkovniku, „tu ostati ne moreva, po nama je; dalje tavati po snegu skoro ne morem več, silno sem vže utrujen.“

„Gospod“, odgovori mi, „ali bi ne kazalo morda iti nazaj v vas in tam prenočiti?“

„Tudi jaz mislim tako, ali po katerej poti iti nazaj? Ker se ne vidi prav nič, zašla bi morebiti še globlje v gozd in gorje nama potem.“ Ozrem se proti nebu in prosim pomoči božje. Komaj to storim, čuj zaslisi se glas zvona domače cerkve. Poslušam in zdajci vem, kam nama je iti.

„Ali si slišal zvon, Martin?“ vprašam cerkovnika.

Koj imenoma naznani oblasti izdajatelj ti-
stega. Pri tem je pripomniti, da se novi
kosi iz čistega niklja (nicolum — poloko-
vina), kovani po 20 in 10 vinarjev, dajo od
magneta (na-se) vleči, kar se pa pri pona-
rejenih novcih nikdar ne godi, vsled česa
jih lahko vsakdo od pravih razločuje. Ta-
ko se glasi dotični razglas, ki je vreden
uvaženja tudi pri nas. — Stari ljudje se
spominjajo, kako lep je bil nekdanji srebr-
ni denar, zlasti stari groši in dvojače v
primeri se sedajnim nikljem; kako zvonko
se je oglašil, če ti je padel na tla, da si
ga gotovo pobral, a sedajni nima nobenega
glasnega cvenka in se torej ložje zgubi. —
Kaj pa zlato? Ni jih videti zlatih po 10 in
20 kron, ker zlati novci so menda name-
njeni le za „izvoljeno judovsko ljudstvo“,
ki ima od novega denarja ves dobiček, ta-
ko da si bode moglo vlivati ne le eno am-
pak več zlatih telet! Sedajna doba bi se
mogla imenovati za naše ljudstvo „nikelje-
va doba“, a za „izvoljeno ljudstvo“ zlata
doba Rothšildova in tovarišev!

Pogozdovanje na Krasu se bo nada-
ljevalo na spomlad. V goriškem okraju bo-
do nasadili mladih drevesec 1.487.000. v gra-
diščanskem 227.000, v sežanskem 1.278.000.
Stroški znašajo 14.000 gld. 12.000 plača
država in dežela 2.000 gld. Sčasom bo Kras
zopet kras.

Šole v Avstro-Ogerskeji. V celokup-
ni državi imamo 36.680 ljudskih šol, v
katerih je 93.394 učiteljev in okolo 6 mili-
jonov otrok. Učiteljišč je 147 s 1713 učite-
lji in 14.000 gojenci. Gimnazij in realk je
446; na njih poučuje 6113 profesorjev, u-
čencev je nad 60.000. Vseučilišč je 11 na
Dunaji, v Pragi (nemško in češko), v Pe-
šti, v Gradci, Lvovu, Krakovem. Inomostu,
Kološu, Zagrebu in Černovcih. Na teh vse-
učiliščih predava 1190 profesorjev, slušate-
ljev pa je vpisanih 19.000. Tehniških šol
je 7: na Dunaji, v Pešti, 2 v Pragi (češka
in nemška), v Brnu, Gradci in Lvovu z
264 profesorji in 3000 učenci. Drugih tr-
govskih, gozdarskih, pomorskih in obrtnih
šol je 1526 z 8193 učenci in 470 učitelji.

„Pop“

Nemarnost. Prijatelj nam piše: Lju-
dje imajo zdaj v rokah vže več izdaj sv. pisma
n. pr. šolsko, dr. Lampeta i. dr., ali radi po-
zabijo, da je treba spodobno ravnati se sv.
knjigo. Včasih se vidi, kako tržejo sv. pi-
smo otroci, kako se valja po prahu, in ne-
davno sem videl, kako je žival grdega i-
mena trgala in osvinjala sv. pismo. Rojaki,
to ni lepo, to ni pravo.

„Politični kapucini“. Tako se glasi

„Ničesar nisem slišal, gospod, tudi ne
more biti še čas zvonjenja sv. Florijanu“,
odgovori Martin.

„Hodi za menoj, tu mora biti pot pro-
ti domu“, pravim jaz in hitim z novo moč-
jo dalje.

Sla sva četrte ure in že čutiva, da sva
na pravej poti. Vedno bliže sva prihajala
proti domu; bilo je pa tudi že zadnji čas,
kajti skoro so mi odpovedale moči. Se ne-
koliko korakov in doma sva. Na pol živ
vsled trudnosti moram naravnost v posteljo,
da se oddahnem.

„Kdo je zvonil nocoj v drugo?“ vpra-
šam doma.

„Nihče“ bil je odgovor, „v drugo na-
coj še ni zvonilo.“

„Pač, jaz sem čul veliki zvon, ko sva
bila še sredi gozda; nisem se motil; za
glasom sem tudi šel in našel pot do doma“,
pravim jaz, „drugače bi naju ne bilo nocoj.“

„Res ni zvonil nihče, vsaj mi nismo
čuli zvona, ki smo tu najbližji.“

Umolknil sem, ker spoznal sem, da ni
nihče drug zvonil ko moj dobri angelj va-
ruh, a čul sem zvon le jaz sam, da sem
rešil življenje sebi in cerkveniku. Tisočkrat
zahvalil sem dobrega Boga za čudno reši-
tev in nikoli ne pozabim svetopisemskih
besed: „Glej, jaz pošljem svojega angelja,
ki te varuje na tvojih potih.“

M. Š.

najnovejša „narodna“ psotka v častit obraz
slovenske duhovščine. Ker jo je izustil g.
Iv. Hribar v deželnem zboru kranjskem kot
voditelj „narodne stranke“, moramo si mi-
sliti, da veže tudi goriške Slovence, ki so
„vezani po resolucijah zaupnih mož“. Po-
litično pobalinstvo napreduje na Sloven-
skem, ali ne?!

NOVICE.

Goriško.

Njega ekscel. grof Fr. Coronini je
bil v nedeljo v avdijeci pri cesarju.

Sneg v Gorici. Dne 4. marcija je
padel v Gorici in okolici svež sneg in se
je tudi dobro prijel. Naj ohladi strasti ne-
strpnežev.

**Pogreb bl. g. dr. Oskarja Soma-
ruga** je bil vrlo dostojen. Vdeležila se ga
je čč. duhovščina (v cerkvi je bil tudi
Prezvizišeni nadškof), nadalje okrajni glavar,
župan in polno ljudstva. Pokojnik je bil
katoliški mož, vnet za cerkveno življenje
in za katoliški napredek, ali kakor se go-
di vsem drugim katoliškim možem v Gori-
ci, godilo se je tudi njemu: zaupanja in
spodbuje ni našel. Še le ko je umrl, je bilo
slišati povsod en glas: „Škoda, drugega ni-
mamo več!“ Tako je videti, da bo Gospod
vzel še mnogo mladih mož, ki so hoteli
delati, pa se jim ni zaupalo. Posvetnih je
vže tako malo, duhovniki pa umirajo eden
za drugim. Prst Božji!

Počastitev grofa Fr. Coronini-ja.
Odbor naše velevažne in prekoristne kme-
tijske družbe je sklenil slovesno počastiti
grofa Fr. Coronini-ja, koji obhaja letos *pet-
indvajsetletnico* kot predsednik družbe. V ta
namen so naročili na Dunaju veliko sliko
(2 m × 1 m), na kateri je mojsterski na-
slikano vsakovrstno sadje, koje zori v naši
goriški deželi. Sadje je v naravni velikosti,
nekatero v zabojih in koških, nekatero na
p'anem in tako naravno, da bi človek kar
roko stegnil po njem. Danes ob 11. uri je
bila slovesna seja na čast prevzvišenemu
slavljenču, h koji je došel premilostivi kne-
zo-nadškof, c. kr. namestnik vit. Rinaldini
in polno društvenikov. Podpredsednik Bolle
je prebral kratko poročilo o delovanju in
uspehih družbe v zadnjih 25 letih pod pred-
sedništvom grofa Fr. Coronini-ja in je ob
sklepu izročil slavljenču krasno podobo v
znamenje hvaležnosti in spoštovanja.

Mati goriškega župana Jožefa roj.
Lapanja, rodom Slovenka, je umrla 4. t. m.

V Solkanu umrl je v 76. letu staro-
sti posestnik *Andrej Gabrijelčič*, izvrsten
gospodar ter vzgleden kristijan. Pokojni,
poštenjak stare korenine, bil je nad 40 let
starešina, podžupan in župan solkanske ob-
čine, ud krajnega šolskega sveta ter cer-
kveni ključar. N. v m. p.

Iz Rifemberga smo vdobili dopis, ki
pravi, da nekateri vganjajo letos pusta v
postu. Da bi ga le ugnali in se s pametjo
srečali!

S Tolminskega. 5. marca. — Tako
dolge in če hočete tudi hude zime ni pom-
nil mlajši rod. Pokazala je tudi svojo moč.
Blizu Idrskega pri Kobaridu vdrl se je pu-
stni torek plaz na državno cesto in jo je
tako zasul, da se je pošta po Soški dolini
za več ur zapoznala. In to se ponavlja sko-
ro vsako zimo. Pa naj reče kdo, da niso
imeli prav naši poslanci, ko so zahtevali
od dežele 15.000 gld. podpore za zgradbo,
oziroma popravo ceste na levem bregu So-
če. Ta cesta bi vezala vas z vasjo od Ka-
nala do Kobarida; voznje po nji ne bi ovi-
rala nobena še tako huda zima, ker jo o-
greva solnce in ni nikjer nevarnih plazov.

Kobaridcem je prinesel letošnji pust
veselo novico. C. kr. okrajno sodišče jim je
zagotovljeno. Bili so ga pa tudi potrebni.
Kdor pozna Kobarid in okolico njegovo,
mora hote ali nehoti priznati, da imajo ta-
mošnji pravdarji — in kdo je dandanes
brez pravd — predaleč v Tolmin in da ni
prijetno hoditi plačevati davke v oddaljeno
gorsko središče.

Ker sem že pri Tolminu, povem Vam
še to, da so imeli 2. t. m. v tamošnji farni
cerkvi slovesno črno mašo za dušni pokoj
preblagega nadvojvode Albrehta.

Predelska železnica, ki je bila bojda
že trikrat merjena, zanima našo gorsko
stran bolj in bolj. V najnovejšem času v
ta namen strokovnjaški pisana knjižica,
stvarni članki v raznih domačih in tujih
listih in neumorno delovanje tukajšnjih žu-
panstev na to stran, to daja prebivalcem
Soške doline upanje, da vzamejo to črto v
resen prevdarek tudi merodajni krogi.

Kidanje snega na Predelu. Iz pod
Babjega zoba se nam piše: Sneg je tukaj
glavni pridelek; letos ga je palo tako o-
bilno, da je kar tri ljudi, dva moža in mla-
deniča, podsulo; drugi so pa bili v nevar-
nosti. Ker pelje čez Predel državna cesta,
trebijo jo ljudje in s tem si veliko za-
služijo. Kolikor več je snega, boljša letina
je. A kaj, ljudstvo je začelo delo odpove-
dovati, ker ima premajhno mezdo. Može
imajo po 60 kr., žene pa po 42 kr. To pa
se jim zdi vendar le premalo. Res je to
premalo, ako se pomisli, da je Predel sko-
raj 1200 m. visok. Iz Loga do vrha se ra-
bi dobre 2 uri in v slabem vremenu tudi
3 ure. Denimo, da použije delavec le 20
kr., ostane mu le 40 kr. ozir. 22 kr. A za
ta denar delati celi dan na takem mrazu,
kakor je na Predelu, je res žalostno. Se-
veda, kdor je potreben, gre; in takih je tu-
kaj veliko. Vendar sme se vprašati, ali je
prav izkoriščati uboštvo ljudstva? Dolgo časa
so osobno prosili povišanje plače, vsaj za
20 kr., a ker ni nič pomagalo, so nehali de-
lati. Nato je vis. namestništvo res povišalo
plačo za 20 kr. Čez 3 dni pa je cestni
azistent vže razglasil, da vdobè zopet le
staro mezdo. Vložili so takoj prošnjo na
sl. glavarstvo; a prošnja je menda ostala
v Tolminu. Ker je Predel zdaj zopet popol-
noma zameden, so delavci zopet vstavili
delc ter čakajo, da se stvar reši in pojas-
ni, kdo li je kriv, da se ne izplačava tako,
kakor je vis. namestništvo dovolilo. Skoraj
gotovo ni namestništvo povišalo mezde sa-
mo za 3 dni ampak za vselej; kajti na Ko-
roškem imajo delavci po 95-120 kr. in de-
layke po 70 kr. In vendar je ista državna
cesta tukaj kakor tam.

Skalovje se je vtrgalo. Iz Kobari-
da nam pišejo: Nedavno vtrgalo se je v
„Ozkem“ nad cesto, ki pelje iz Kobarida
v Italijo v visočini kakih 800 m., skalovje.
Skale pridrvele so se strašansko silo na
cesto, pretrgale cesto ter drvele naprej po
ravnini. Nekatero drvele so celo čez staro
strugo Idrije kakih 50 m. Dva moža, ki
sta bila tedaj v hribu, sta se komaj otela.

Tatvina. — V Breginju je nekdo u-
kradel 250 gld. Pastne dni namreč je na-
pravil krčmar B. veselico s plesom. Ves de-
nar, kar ga je skupil pri veselici, kakor tudi
še nekaj družega denarja, deval je na nek
skrit prostor, tako da je bilo skupaj 250
gld. Ko je pa hotel zjutraj, po veselici, de-
nar pobrati in spraviti, ni ga bilo. Nič se
ne ve, kdo je denar ukradel. Moral je biti
pač kdo, ki se je z drugimi vred veselil,
pa pazil, kam je krčmar spravljal denar. Lep
dobiček pustne veselice! Dosedaj v naši
krajih ni bilo slišati o tatvinah — toraj
tudi pri nas napredujemo!

Z nabito puško ne igray! Pred nek-
aj časom šel je mejni stražnik (financar)
S. z Livka v Jevšček patrolirat. Ker je bi-
lo pa precej slabo vreme, ni se mu ljubilo
iskati tihotapcev, ampak zavil jo je pri-
šedši v Jevšček naravnost v krčmo. Ker je
bilo vince dobro, imel ga je kmalu malo
preveč pod kapo; pričel je razne šale uga-
njati in se tudi z nabito puško igrati. Na
peči sedeli so trije možje in pa domači pes-
grel si je med njimi kosmato kožo. Ko se
torej stražnik tako neprevidno igra s pu-
ško, puška počni in zadene — psa na peči.
Ne more se povedati, kako so se prestra-
šili ljudje v hiši, posebno pa tisti trije, ki
so sedeli na peči, ko je kroglja švignila
med nje v psa. Ko so se zavedeli nekoliko
od strahu, so Boga zahvalili, da kroglja ni

zadela koga izmed njih, ampak ravno psa. — Ko sem to dogodbo slišal, sem se nehotе vprašal: ali ni nikogar, ki bi nadzoroval te ljudi, da ne bi po krčmah posedali, ampak mejo stražili? in kdo je varnejši pred njimi, ali tihotapci, ali pošteni ljudje?! — Stražnika so naznanili oblasti in čaka ga zaslužena kazen.

Prepovedano popevanje. C. kr. glavarglavarstvo je tudi letos prepovedalo dohajati k vojaškemu naboru v Gorico dne 15., 16., 18., 20. in 21. marca 1895. s petjem, ropotanjem in s zastavami ali drugimi znamenji. — Prestopniki te prepovedi kaznovali se bodo na podlagi ces. ukaza z dne 20. aprila 1854. — O tej prepovedi nam piše prijatelj iz mesta: C. kr. glavarstvo je petje prepovedalo, ker so fantje včasih izzivali micno občinstvo in sami sebe, da so se na zadnje pretepal. Naj bolj se te prepovedi veselijo pa oni, ki ne morejo trpeti slovenske pesmi v Gorici. Slovanski fantje naj se te zapovedi držijo, da ne bodo kaznovani, kar ni prijetno in ne častno, zastopniki našega naroda pa se lahko pritožijo proti tej prepovedi pri ministertvu, ker to ni prav, da ne smejo mladeniči veselo zaukati, ko gredo zastavljati življenje za cesarja. Naše slovensko ljudstvo bi le tedaj hodilo žalostno in molčeče h naboru, če bi moralo prisegati kakemu drugemu vladarju ko habsburškemu, kakor je moralo nekdaj prisegati Francozom in kakor morajo prisegati zdaj Slovenci-Benečani Pijemontežu. — Ob tej priliki naj še dostavimo, da je v občē prepovedano peti po mestu v Gorici bodisi čez dan ali po noči. Tudi to je proti Slovencem naperjeno, kajti ko imajo Goričani ples na Placuti ali v Pod Turnom ali na Gradu, razsajajo in erjovijo celo noč, da ne morejo mirni ljudje počivati, a redarji se ne zganajo. Kaj je več nabor vojakov ali ples?! Za to pozivljamo c. kr. glavarstvo, naj dosledno prepove tudi plese „s petjem, ropotanjem, z zastavami ali drugimi znamenji“ in to toliko bolj, ker pleši so v mestu, a nabor vojakov se godi na skrajni meji Pod Turnom, pleše se celo noč, nabor je čez dan, pleše se brez potrebe, nabor je zapovedan.

Za „Slov. Alojzijevišče“ so nadalje darovali: † č. g. A. Fabiani volilo 200 gld., č. g. J. Stvancar, kapelan 9 gld. 50 kr., č. g. Iv. Feltrin, vikar 10 gld., č. g. J. Primšar, župnik 2 gld., č. g. St. Mozetič, vik. 5 gld., č. g. J. Jarec, vikar 14 gld., č. g. J. Šlunder, vik. 4 gld. 50 kr., č. g. V. Pelicon, vik. 4 gld. 50 kr., č. g. Karol Kumar, vik. 45 gld., č. g. Edv. Strekelj 5 gld., č. g. P. Fabris 30 gld., č. g. Peter Vuga 9 gld. 50 kr., č. g. V. Stubelj 14 gld., izgubljena stava 10 gld., bl. gg. posestniki v Mirnem: Sinigoj A. 4 gld. 50 kr., Vinco Faganelj 4 gld. 50 kr., Drufoyka Ant. 22 gld. 50 kr., Miha Sinigoj 13 gld. 50 kr., Jakil Andrej 9 gld., Lokar Janez 4 gld. 50 kr., občina Rifenberg 36 gld., Bog povrni vsim preblagim dobrotnikom. Njih podpora je letos zavodu prepotrebna, kajti mladi zavod je imel letos veliko stroškov in še bo treba nekoliko potrositi, da se suhota primerno predela in razširi. Častiti dobrotniki naj bodo zagotovljeni, da zavod dobro vspeva, da so otroci zdravi, vedri in pridni. Suhota je kakor nalašč za zavod; na vetru je sicer, ali dvorišče je prav v zavetju tudi ob naj večji burji.

Za „Danico“, slov. akadem. društvo na Dunaju je daroval č. g. J. Primšar, župnik v Podmeltu 2 gld., za slov. šole v Gorici 2 gld. Bog plati!

Društvo za delavke se vstanovi kmalu v Gorici. V nedeljo 3. t. m. so se zbrale gospe v sobani mestnega starestinstva in so izbrale posebni odbor, ki predloži pravila namestništvu. Zbor je pozdravil župan dr. K. Venuti, o pravilih je poročal trgovec J. Ferrario, v začasni odbor so voljene gospe: Marinelli, Bosizio, Venuti i. t. d. „Corriere“ ni zadovoljen z novim društvom, koje po pravilih sprejema le katoliške delavke.

Trst-Istra.

Prevz. škof tržaški dr. J. Glavina, ki vže delj časa boleha, je zdaj nevarno zbolel. Molimo!

Namestnik vit. Rinaldini mudil se je delj časa na Dunaju in je bil v nedeljo pri cesarju. Čitatelji lahko vganajo, kako opravilo je imel.

Pritožba proti Prevz. škofu dr. J. Glavini je ostala brez odgovora in vspeha. To priznava tudi „Piccolo“ in „Corriere“. No, to bi bila morala vže poprej vedeti.

Ljudska šola v tržaški okolici. Prebivalci Gropade in Padriča že devet let prosijo za šolo, ker imajo do Bazovice čez 2 kilom. daleč, in ker je šola v Bazovici tako prenapolnjena, da ne more sprejeti vseh otrok, ki hodijo v šolo. Mestni magistrat odbija to prošnjo dosledno že devet let in jo je zopet v mestni seji 1. t. m. odbil s tem, da je pritrdil predlogu šolskega odseka, naj zbor prestopi preko te prošnje na dveni red. Zagovorjal je prošnjo iz denarnega ozira dr. Dompieri, Burgstaller pa iz zdravstvenega in človekoljubnega ozira. Pobijala sta prošnjo dr. Venezian in dr. Piccoli. Uboga slovenska deca.

Potres v Trstu dne 27. p. m. je trajal tri sekunde, a brez škode.

Katoliško-italijanska stranka v Istri. Tržaški list „Il Popolo“ je vže nekolikokrat razvijal misel, naj bi se osnovala kat. stranka mej Italijani v Istri s katoliškimi društvi in listi. To bi bilo res potrebno, ker do zdaj, je bilo vse javno delovanje žalibog liberalno in sovražno kat. cerkvi. Če tudi bi taka stranka našla veliko nasprotnikov in bi od začetka ne imela uspehov, zmagala bi vendar in prav gotovo bi našla podporo pri slovanski duhovščini. Da, katoliška ideja pomeni srečo in mir za tužno Istro.

Domača umetnost, obrt, trgovina. Veselo znamenje za našo bodočnost je napredek domače umetnosti, obrti in trgovine. Tudi v Gorici smemo zaznamovati nekaj napredka. V Gorici imamo zdaj izvrstnega fotografa g. Ant. Jerkič-a, kojega priporočamo slav. občinstvu. Njegova delavnica je na Travniku štev. 11. Z veseljem omenimo naj tudi slovenskega slikarja g. Ivana Gosarja, ki se je slov. občinstvu vže prikupil z raznimi deli. G. I. Gosar prireja slike tudi za naš list. — Tudi trgovina in obrt napreduje, če prav zelo po času, ker jej manjka glavnice. Opozorjamo čitatelje na zadnjo stran našega lista, kjer takoj iz imen spoznajo slovenske trgovce in obrtnike v Gorici.

Zadnjič smo priporočili slavno znano tvrdo bratov Zupanov na Gorenjskem, opozorjamo še posebe rojake. zlasti trgovce na deželi, na naznanilo g. Franc-a Cerar-ja (slamniki), gg. Šolarjev v Kropi (železne verige). — G. Samassa, zvonar v Ljubljani nam piše, da je te dni odposlal nov zvon v Indijo na otok Ceylon za neko katoliško cerkev. — Če ni bilo iz Indije v Ljubljano predaleč, naj tudi iz Gorice v Kropo ali v Domžale i. t. d. ne bo predaleč.

„Priloga“ današnje številke priporoča vbožno cerkev v Logeju.

Odgovorni urednik in izdajatelj J. Marušič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prinodnja številka „Primorskega Lista“, izide dné 14. marca.

Ant. Koren,

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Novič Franc,

krojač v ulici sv. Klare št. 6, izvišuje razna naročena dela in prodaja narejeno obleko po jako zmernih cenah.

!! Sto let stara tvrdka v Kropi !!
Naj boljše železne verige (ketne)

izdelujeta delavca-mojstra

Valentin in Gregor Šolar

v Kropi na Kranjskem.

P. n. odjemniki najdejo pri nas verige za živino, za vozove; brzde, kolca (rinke) i. t. d. vsake vrste in teže.

Cene so jako nizke, ker sta gospodarja sama delavca.

Sprejme se tudi pošten zastopnik (agent).

Pristno, črno istrijsko
v i n o

prodaja podpisana na debelo od 56 litrov dalje v vsakej množini in jamci za pristnost.

Velecenjenim gg. odjemnikom pošilja na zahtevanje pokušnjo na dom. Vsa naročila, pišmena in ustmena, sprejema edino le

Antonija Gosar.

V Gorici, Travniki, št. 13. I.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Laneno oljnati

Firnež

najboljše vrste prodaja

Adolf Hauptmann

tovarna firneža v Ljubljani.

Razpošilja na zahtevanje brezplačno in franco svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnižev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emalj-majolika in lazurnih barv, potrebnih za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnijo, šole in domačo rabo.

Ivan Reja

gostilničar

„ALLA COLOMBA“

ob velikej vojašnici, na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina ter postreže tudi z raznimi prav okusnimi jedili.

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini in cerkv. oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine garantovane čebelno-voščene

sveče

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko razsvetljavo crkvá in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo protokol, tvorniško znamko, jamčim z „100 gl. ali 200 kr.“

Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

I. Kopač, svečar